

tržaški soc. demokratični proletarijat narodu v tem kulturnem boju svojo simpatijo in pomoč.

Ozira se na temelj strankinega programa, zahteva, da mora biti šola obvezna, brezplačna in svetna in da mora ustrezati potrebam in razvoju posamičnih narodov; da dobivajo učenci učila sploh, ter da se otroci ljudskih šol in oni na višjih učnih zavodih, ki so sposobni za daljno izobrazbo, prehranjajo zastoj.

Mednarodni soc. demokratični tržaški proletarijat je pripravljen napeti vso svojo silo, da pomore brezpravni manjšini tržaškega prebivalstva doseči kulturna sredstva, ki služijo v to svrhu in so za izobrazbo neobhodno potrebna.

* * *

Dasi so nas prezrli gospodje voditelji tržaških Slovencev, vendar objavljamo zapostavljenemu slovenskemu šolstvu v prid, da bomo tudi odslej pazno gledali na razvoj velikega tržaškega slovenskega ljudskošolskega vprašanja in tržaške Slovence tudi nadalje nevstrašeno podpirali v tem obupnem boju.

V ostalem pa: Če je še kaj pravičnosti v vladajočih odločujočih krogih, ne more ostati glas slovenskih Tržčanov — glas vpajočega v puščavi!

Veljaj jim parola: Na boj — do skrajnosti!

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava.“

(Dalje.)

A če bi se odločili, da pomnože število učiteljstva, bi bilo pač pametnejše in rodoljubnejše, da se ta prirastek nameni borbi proti analfabetom, ki jih je na žalost pri nas še 54,41%, a ne v to, da dobimo dopoldnevne šole. Nadalje se moramo spomniti tudi tega, da je naša Hrvaška na sedmem mestu šolske kulture, pa se tedaj jako čudim prijatelju dr. Cenkiću in onim našim šolnikom, ki hočejo zasledovati glede sistema dopoldnevnih šol države prvih kultur. narodov. Mislim, da bi morali pri tem biti dosledni, pa če zahtevamo dopoldnevni pouk, kakor je ponekod v Nemčiji, tedaj moramo brezpogojno tudi zahtevati, da otroci hodijo tudi pri nas osem let v šolo kakor tam. Razen tega imajo omenjene kulturne države, kjer uvajajo tak pouk, tudi dobro urejeno nadaljevalno prosveto; ljudska predavanja in druge vire ljudske prosvete; imajo pa tudi točno zajamčen poset šole. V vsem tem mi jako šepamo, ker je naše nadaljevalno obrazovanje ponajveč le na papirju, a poset šole je odvisen še vedno od dobre volje občinskih načelnikov in bilježnikov, ki vsakokrat ne žele, da se zaradi šole sprejo s svojim narodom. Moj protivnik se strašno trudi s svojimi higijenski zahtevami, in te pri njem največ odločujejo v borbi proti dosedanemu vsednevni pouku. Iz slabotnosti nekaterih otrok izvaja neopravičene razloge, na temelju katerih zavrača vsednevno šolo, pa hoče, da uvedemo samo dopoldnevni nerazdeljeni peturni pouk. Ali ker je moj protivnik pozval v boj vse svoje velikane in modrijane, naj tudi meni dopusti, da se spominjam mož, ki govore meni v prilog, tako n. pr. Krafft-Ebing, Schotter, Varbion, Klencke, Wesche i. t. d. Glasoviti Virchow veli, da je četirurni pouk nepravilen, a peturni pa je zločin, storjen na deci. A če se spomnim na letošnji internacionalni kongres higijenikov in zdravnikov v

Nürnbergu, kjer jih je bilo na štiri stotine iz vsega sveta, ki so v svojih resolucijah zavrgli peturni pouk v nižjih razredih, tedaj moram reči, da je večina zdravnikov in higijenikov na moji strani, t. j. za dosedanji razdeljeni pouk, ki ni toliko kriv, da imamo tudi slabotne otroke.

Naj še pripomnim, da sem tudi jaz vestno proučeval higijeniške zahteve v tem vprašanju in došel do protivnih rezultatov od gospoda predgovornika.

Predvsem ni osnovana trditev, da je razdeljen šolski pouk na škodo otroškemu zdravju, pa tudi ako bi to deloma bilo res, bi trebalo najti uspešnejši izhod iz tega škripca, a nikakor z dopoldnevnim poukom. Ako se nam tudi zdi, da je mladi naraščaj tuintam ponekod slabotnejši in boleha-vejši, četudi vidimo vsakdan krasno rdečih otrok, je tej slabotnosti mnogokrat vzrok v krvi porodnice; v nezdravih stanovanjih, v slabi hrani otrok; v vedno večji materialni bedi naroda; v prevelikem luksusu, ki se vedno bolj razširja nad narodom in jemlje kruh dečici; v prerani ženitvi; in na-posed v vedno večjem uživanju nesrečnega alkohola.

Tudi jaz izhajam iz kmetiške kočice ter poznam dobro napake in vrline svojega naroda in znam pozitivno, da ima naš narod tudi težke napake, ali te ne bo ozdravil s skrajševanjem izobrazbe, ampak ravno nasprotno: z vedno obsežnejšo in temeljito izobrazbo vseh narodovih slojev. (Tako jel Živio!) Zaradi tega bi — namesto da se zadiramo v razdeljen čas pouka — delali na to, da še povzdignemo nivo narodne izobraženosti; da povzdignemo materialno in moralno stanje ljudstva in kolikor največ pospešimo njegovo občno prosveto, a tako tudi preprečimo uživanje škodljivih pijač, ki nam zastropajo narodno kri. Nadalje bi se morali potruditi, da četudi z ostrim zakonom omejimo prerano ženitovanje, ker prerani zakonski užitki škodujejo telesnemu in duševnemu razvitku človeškemu. Tako bi jaz iz srca želel, da se četudi z najostrejšim zakonom prepreči prevelik luksuz v ljudstvu in da se omrazi našim seljakinjam svilen obleka in z zlatom izvezeni predpasniki, pa da se narodni okus povrne na čisto narodne umotvore in na pridno delo rok naših kmetič! Potem bi takoj bilo več sreče in napredka, več moralnega in domoljubnega življenja med narodom, in kar je vrlo odlično — kruhka mlademu naraščaju, ki bi, ker bi se bolje živil, uspešnejše napredoval duševno in telesno.

Cenjeni higijeniki veliko skrbijo, kako bi dečji želodec mogel uspešnejše prebavati, a ne vodijo računa o tem, kaj naj mladi želodec prekuhuje. Naši stari se niso toliko brigali za zdravje želodca, a zato so pa vendar bili plečnati in močni kakor vitke jelke, da bi lahko z njimi razbijali kamenje. Mi se dandanes toliko prepiramo za suho skorjico kruha, kako pride v otroški želodec, namesto, da v ta želodček damo dnevno tudi kak košček mesa in druge krepke hrane. Če bi otroci imeli dosti in dobre hrane, bi njih želodček dobro fukcijoniral tudi brez naše tolike modrosti, pa če bi makar učili predpoldan ali popoldne. (Tako jel) (Dalje.)

Društveni vestnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnški okraj zboruje v nedeljo dne 4. decembra t. l. v šoli na Vidmu. Zborovanje se prične ob 10. uri dopoldne ter se vrši po sledečem vzporedju: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Iz šolske prakse. 4. Predavanje. 5. Želje in nasveti. Mnogoštevilne udeležbe pričakuje odbor.